

2022_Anul AGÂRBICEANU (XXVII): este mai sugestiv decît Slavici?

- activitatea și realizările „Astrei” după unire!

- dacă Eminescu întreg ar fi cunoscut?- dela Vlădică până la opincă!

Necesitatea din care a răsărit „Astra”
Pentru popor și pentru intelectuali ...!
Unul din meritele principale ale activității:
solidarizarea tuturor păturilor sociale!
dela Vlădică până la opincă! A S T R A
domni ai lor în opoziție cu
vechii stăpâni de pământ ...
Umilința și slugărnicia de
vechi iobagi se topea tot
mai mult în sentimentul
demnității naționale!
Mihai Eminescu, ziarist
Multe dintre problemele
puse de Eminescu sînt
și azi la ordinea zilei!
este mai sugestiv decît Slavici?
2022 pe urmele lui Ion Agârbiceanu 2022

Anul Agârbiceanu
Anul tinerilor oțeliți!

șagunism - tribunism

Tânărul scriitor Ion Agârbiceanu a cunoscut activitatea asociațiunii prin implicare directă. Din „*Biobibliografia*” acad. D. Vatamaniuc aflăm că «În 1906 sept/oct - scriitorul participă la Adunarea generală a „Astrei”, care s-a ținut la Brașov; în 1907 (iulie 14) secțiunile științifice și literare ale Astrei s-au întrunit și au hotărât să-i acorde premiul „**Andrei Mureșanu**” pentru volumul „**De la țară**”. În Raportul secțiunii literare, întocmit de V. Onițiu și Andrei Bârseanu se arată că Agârbiceanu „**este mai sugestiv decît Slavici, mai impetuos, mai puternic, dispunând totodată și de un stil mai bogat**”.

În 1909 este „**membru ordinar**” în Despărțământul Abrud-Cîmpeni (și în anii următori); în iulie 1912 Asociațiunea îl alege membru corespondent în Secția Literară, împreună cu Axente Banciu, Const. Lacea, N. Drăganu, Al. Ciura, Ștefan Cacoveanu și Horia Petra-Petrescu. În 1920 - 2 august secțiile științifice literare ale „Astrei” țin ședință plenară: Agârbiceanu este ales „**membru onorar**” în secția literară, împreună cu Sextil Pușcariu și N. Drăganu. În 1921, la 29 octombrie participă la Șezătoarea organizată la Cluj - de Sindicatul presei române din Ardeal și Banat - Agârbiceanu ține conferința „**Mihai Eminescu, ziarist**”. Reproducem opinia lui: „**Dacă Eminescu întreg ar fi cunoscut în păturile mai largi ale societății, înrîurirea lui binefăcătoare ar crește în măsură mare. Multe**

dintre problemele puse de Eminescu sînt și azi la ordinea zilei, și în multe chestiuni neînchise încă, și azi soluția dată de el e cea mai potrivită»».

Continuăm reproducerea studiului: „*Asociațiunea transilvană pentru literatura și cultura poporului român - ASTRA. Ce a fost? - Ce este? - Ce vrea să fie? Necesitatea din care a răsărit „Astra”* (1936): «„Astra” a înființat, tot pentru intelectuali, „*Secțiunile științifice-literare*”, cu menirea ca membrii ei să facă cercetări, să publice studii în aceste domenii și să dea directive pentru programul cultural al Astrei la sate. Afară de acest teren de activitate pentru intelectuali, Astra a *organizat conferințe la orașe* din domeniul culturii generale; i-a trimis pe intelectuali, conferențieri la sate, schimbând pe unii în adevărați apostoli.

A înființat la sediul central în Sibiu o *Biblioteca respectabilă, un muzeu*, a cărui glorie de azi sunt cartoanele lui Oct. Smigelschi. A înființat o *Școală medie de fete*, cu internat, o *Școală de menaj*. A sprijinit *turneele artistice* făcute de artiști din Țara Românească liberă, îndeosebi turneele soților *Zaharie Bârsan*. Decenii întregi „Astra” a îmbiat teren de activitate culturală pentru intelectualii dornici de a-și spori cunoștințele câștigate în școală și de a le împărtăși întregului popor.

Pentru popor și pentru intelectuali. Unul din meritele principale ale activității culturale-naționale a „Astrei” a fost solidarizarea tuturor păturilor sociale ale neamului românesc din vechea Ungarie, contribuind în largă măsură la aceea unitate de simțire în toate acțiunile mari cunoscută sub numele „*dela Vlădică până la opincă*”.

Prin coborârea permanentă a intelectualilor în mijlocul poporului, prin serbările culturale de proporții festive cu prilejul adunărilor generale ale despărțămintelor, prin memorabilele festivități dela congresele generale ale „Astrei”, intelectualii rămâneau în continuu contact cu poporul din care s’au ridicat, rămânând neînstrăinați de el. Iar poporul a ajuns pentru întâia oară să se încreadă în „**domni**”, - **domni ai lor în opoziție cu vechii stăpâni de pământ**, - și să fie mândru de odraslele ieșite din el. **Mai înainte preoții singuri se bucurau de această încredere.** Adunările generale ale despărțămintelor unde țărani și intelectuali se prindeau în aceeași horă românească și cinsteau un pahar de vin la aceeași masă, cântând aceleași cântece, au contribuit în mare măsură la solidaritatea națională care a fost un element principal de rezistență în luptele naționale.

Congresele generale ale „Astrei” au fost, în curs de decenii, nu numai manifestări culturale și naționale, prilej de întâlnire a românilor din toate regiunile Ardealului și Banatului, ci și prilejuri de consfătuiri politice, de discuții, de planuri de luptă pentru conducătorii cari, altfel și altădată, nu se puteau aduna în număr atât de mare. După fiecare congres general al „Astrei”, cei cari participau, sau cari citeau în ziare discursurile ținute și discuțiile ce au avut loc, rămâneau cu conștiința și mândria națională sporite. **Umiliința și slugărnicia de vechi iobagi se topea tot mai mult în sentimentul demnității naționale.**

Activitatea și realizările „Astrei” după unire. Am rezumat în cele de mai înainte activitatea și realizările „Astrei” înainte de unire. Am dat un rezumat mai vast al activității sale din motivul că pe toate câmpurile de activitate enumerate, „Astra” a continuat să lucreze și după unire. Din două motive ușor de înțeles. **Întâiul:** mijloacele de propagandă culturală întrebuințate în trecut sunt de natură de a putea fi întrebuințate încă multă vreme. **Al doilea:** nici unul din aceste mijloace nu a putut fi epuizat în trecut, puterile „Astrei”, mai ales mijloacele materiale, nefiind suficiente pentru această epuizare. Nu a afirmat nimeni și mai puțin noi, că în toate ramurile de activitate enumerate mai înainte „Astra” ar fi

putut lucra prea mult. Unele au fost abea atinse. Pomenim, de-o pildă, corurile și reprezentații teatrale sătești; sau expozițiile de artă țărănească; sau o solidă inițiere în agricultura rațională, etc. Programul cultural al fundatorilor era așa de mult cuprinzător încât nici azi, nici peste decenii, el nu va putea fi umplut. Luminarea și îndrumarea maselor țărănești întru creșterea puterilor spirituale și etice pe de-o parte și înarmarea lui prin cultură pentru un mai rațional și omenesc trai material, - solidarizarea națională printr'o conștiință mereu sensibilă și trează, rămâne **un deziderat permanent național**, iar mijloacele pentru atingerea acestor scopuri mereu actuale.

S'a crezut de către unii după înfăptuirea unității naționale că Statul român, Statul național, va putea lua locul Asociațiunii noastre și a altor asociații de acest fel, de pe întreg cuprinsul țării. Că grija culturii naționale, a culturalizării maselor, o va avea și împlini în viitor Statul național. Că „Astra” ca și alte societăți culturale, nu mai are nici un rost de existență.

Convingerea aceasta, apoi preocupările intens materiale, ca în oricare nouă așezare de țară, au făcut ca în primii ani după unire multă lume să nu se mai intereseze de „Astra”, să nu-i mai dea nici un concurs, ba dimpotrivă să fie atacată.

Totuși conducerea „Astrei” și-a continuat drumul și în primii ani grei de după unire, convinsă că menirea ei nu s'a sfârșit, ci că, dimpotrivă, *crescând orizontul posibilităților, să-și revizuiască programul căutând cari puncte ale lui au devenit mai actuale odată cu înfăptuirea unității naționale*. Nu au trecut mulți ani și societatea românească a înțeles că **Statul național nu poate să satisfacă toate necesitățile de cultură și că inițiativele particulare sunt cel mai mare sprijin al Statului național în opera de luminare a maselor**. Astfel, după unire, „Astra” și-a dat un nou Statut, o nouă organizare, cu despărțăminte pe județe și plăși, cu centre culturale în comune, prevăzându-se și descentralizarea pe provincii, în vederea unei cât mai bogate activități culturale în viitor. Această organizare poate fi socotită ca **model pentru orice activitate culturală pornită de o inițiativă particulară**».

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<https://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2022-anul-agarbiceanu-xxvii-este-mai-sugestiv-decit-slavici-activitatea-si-realizarile-astrei-dupa-unire-daca-eminescu-intreg-ar-fi-cunoscut-dela-vladica-pana-la-opinca-165202.html>

În: *Tribuna*, 3 iulie 2022